

ES MENURQUÍ

MISCELÁNEE DE LITERETURE, CIÈNCIES Y ARTS

Redecció y Edministració
Bestió, n.º 13.

Nombre suéltu, 5 céntims de pte.
Id. etressad, 10 id.

ARTICLE DE FONDU

Hem rebud *La Roqueta* de Palme de Mellòrque des die 20 de Juñ d' equest añ y per cèrt que, e pesar de no heverlé se- ludade e mutiu de que escrivint en menurquí sòls mus vam dirigir e nes periòdics d' equeste ille, s' esprésse dun mòdu més curtês y decént qu' es *Vigia* de Ciutedèlle, esplicantmos senzillémént es séu mòdu de pensar respècte de se nòstre eperició, còm fan ses persones bén educades.

Perque vegi tutòm se diferèncie qui ha des mellurquí escrit e nes nòstru llenguatje, còm tembé es mòdu d' espressarse *La Roqueta* referintsê e nòltrus, cupiam es siguént epertad:

“No prenga “*Es Menurquí*,” á mala part ses indicacions que li feym, amb sa sola intenció de procurá que's séu modo de dí y d' espressá ses parau- les, s' acost tot lo més que sia posible á n' es nostro y á n' es demés pe- riòdichs que escriuén amb se llengua d' en Ramon Lull, d' en Verdaguer y des Rectó de Vallfogona. Es nostro intént es senzillémént unificá dita llengua fins allá ahont sia possible.”

E lu cual replicam d' equeste menére:

No prengui tempòc e male part *La Roqueta*, que sigui es nòstru intént escriurer es menurquí lu més eprucsimad que puguem e nes mòdu qu' el perlam y no es mellurquí, es que- telá ni es velenciá; perque del cuntrari heuriem d' estudiar primé equexes tres perleries y ebendunar se nòstre, ò bé ed- mètrer dos llenguatjes: un escrit y s' altre perlad.

Enant dirèctemént des nòstru llenguatje e nes questellá, qui es s' idioma neciunal, y equell e ne qui cunvê unificar- mos, ecursam molt més que si n' hem d' estudiar un altre

d' intermèdi, que may sebrem bé, sino perdént un témps precios que podem dedicar e altres estudis qui mus siguin de més utilidad.

Es MENURQUÍ.

RECORDS

E vòltrus estimads mèstres qui m' heu dad e pruvar s' elimént intelectual, qui es s' instrucció; e vòltrus, qui en ses vòstres sabies lliçons y cunseis y en se vòstre estimeció, vau fèr sentir e nes méu còr dolces emucions, vus dedic equest escrit, petite mòstre de egreimént.

Jesucrist, e nes séus Sants Evengèlis mus diu, que no sòlemént de pá viurá s' hòmu, sino tembé de se peraule, qui surt de se boque de Déu.

Si es pá y tots ets eliménts meterials, donen sustancie y vide e nes cos, s' instrucció qui es s' elimént intelectual, furtifique se nòstre ànime y mus fá dispòsts per cumprèndrer lu que som nòltrus en nòltrus metéxus, còm tembé lu que son ses demés còses.

Per essò, estimads mèstres, cuant m' en recòrd de vòltrus m' enternesc; llágrimes d' egreimént surten des méus uís feltads de viste, únique menére de pegar lu que vus deg pes vòstrus secrificis.

¿Còm heguere pugud cumpèndrer sensse es vòstru eussili lu que 's es Sòl, se Llune, ses estrelles y totes ses merevelles de se Creeció?

¡Ah! estimats mèstres! I ha còses qui se senten y no se pòden esplicar. Yo me tròp emb equet cas, no téng peraulas suficiéntes per dir lu que sent es méu còr, ple de s' emor que vus téng.

E vusté señó Torrens, qui va ser es primé qui me va enseñar y cultivar s' inteligèncie, li dedic equeste grate memòrie, encare que no cuntinui ja entre es vius.

Y á vusté señó Ferrer, respettable y estimad emig, no pug ménus de dedicarli unes cuantes peraulas d' egreimént, per se

séue emebilidad, per ses llissons que de vusté he rebud y per s' eprèciu que me té.

Vusté qui en ses séues lectures y cunseis m' ha induid é escriurer, li prumet que escriuré; pués escrivint cumplesc un deute de cuncièncie y une espireció des méu esperit.

J. CAPÓ MELIÀ.

GEULUGIE

II.

Entre es fenómenus geulògics,—diu un netureliste itelià,— cap es més admirable ni mes digne de reflexiunarsé, còm es vestigis ò réstus des grans cuedrúpedus que s'han descubèrt en es metéxus peratjes ja indicats en s'erticle primé des nostru estudi, puéstu que evuy sòlemént hebiten se zone tórride, qui còm es séu nòm indique, es se part del món eont se sént mes queló. No i ha fét més incumprensible per equest netureliste, còm es de qu'es tròbin enterrads e nes nòstrus climes, s'elefañ, es rinuceront y s'hipupótemu. Se gran multitud de equestes quenevéres es encare lu que u fá més dificultos d'esplicár. Tergianu quelcule qu' ets hòsus d'elefañ, trubads en Valdarno superior, cumpònen vint individus, y equet nombre s'ha eumentad tant emb es descubrimènts pusteriors, que se pòd dir que equell distritte deu ser cunsiderad còm un gran cementèri d'elefáñs.

S'ha everiguad que ántes, ets hebitants d'equells territoris cunservauen ets hòssus d'equells gegants animals, per vendrels, en s'ubjècte de fèr emb élls perets e nes terrénus qui quedaven cunvertids en tanques.

E Valdarno superior, s'han descubèrt hòssus d'hipupótemus y de rinuceronts, bañes de céru y d'altres animals beñuds; lu cual no es tróbe sòlemént en Tuscanè, sino per moltes altres parts d'Italie. Bestantes vegades se tròben hòssus cubèrts demetéries vulcàniques, y tembé de cluvees d'hòsties, qui están tan eferrades e élls, que les han de rómprer per puderlés sepearar.

Equeste ebundancie d'hòssus fòssils per l'Italie, còm per ses altres parts del mon, mus indiquen que le Tèrre no ha tengut sèmpre ses cundicions de vide que evuy té.

J. F. S.

LU PRIVAD ES DESITJAD

Diuen qu' une vegade, cuant reinaue
 El rey Fernandu séptim, un emig
 El va ená e vèurer (parl de témps entig)
 Y un fevor li va dir que desitjaue.
 El rey s' el estimaue
 Y el punt li respugué: t' esplicarás.
 —He fèt un llibre y em diuen li demani...
 —Ja te cumpreng, tu vòls qu' el recumani.
 —No señó nó, vuldrie mel privas.
 —El rey, en aquell cas,
 Custestá tot surprises, tot admirad:
 Que 'l privi!...—Si l' elabe, m' esquelive
 Se jènt... nol cumprerán. Y si mel prive,
 Prést prést l' heuré venud y despètxad
 Per sèbrer lu privad.

Une còse semblant ha sutseid
 Respècte es MENURQUÍ. Còm es *Vigie*
 Va etecá es prime nombre en velentie,
 Multissims l' han cumprad, més l' han lletjid
 Y tot quède esperjid.

F.

ES MURIR

Lu qui nêx ha de murir,
 Segons té Déu decretad.
 Per més qu'un s'hagi ellergad,
 E l'ultim ha de finir.

Qui môr jove, qui môr vèy,
 Tots equebam per murir:
 Perqu'es primé ha de venir
 Qui en surti d'equeste lléy.

Ets aïns no es conten per res
 E nes llibre des murir:
 Creis qu'e molts n'he vist pertir
 Perque en téng setante tres.

Es sebre, es pudê, es dubblés,
 Res eb exó tempôc valen;
 Méstôst es mals mus prupalen
 Y e casus u ecursen més.

Es muri es mal qui s'epren
 Y e tots mus respècte poc;
 Ningú pôd dir, cue no'm moc,
 Cuant s'envé y mus diu vestên.

F. P.

SECCIÒ HUMURÍSTIQUE

DIALEG ENTRE DOS VEIS

—¿Vuleu vení en jô cumpaï?

—¿Y eont hem d'enar mun emig, si ja casi no mus eguntam?

No hem de mesté córrer gaire per eguefar llôrus y periquets.

—Per Menorque no s'en crien d'equets animals, côm vos sebeu, no més corren per Emérique.

—Enau errad, que ni há per totes ses parts del Mon.

—Digaumé idó, ¿per eont ols e trubau vos?

—Per el camp, pes querrés, y fins per dins es^m pepés; de modu que si mus esseim e une vurerete talvegade llitjint en tendrem prôu per divertirmós.

—Essó vé de molt entig, perque segons he sentit cuntar, en es témps del rey Pericu, ses besties perlauen y encare ni ha bestantes qui cunsérven equet dó.

—E nôltras no mus cunvé que xèrrin gaire, perque qui molt xèrre subint s'èrre y sol tucar se guitèrre.

—Ydó perque m'eñiscau?

—Per pessá es témps y no més.

Gambe.

HUMURADES

Es metrimôni es rusé,
y ses rôses son ses dônes,
s'hômu es es tést qui'ls eguante
y ses espines ses sôgres.

Vuldríe que se turnassin
tots es quenons de le Môle,
pans de quatrecentes lliures,
per duná menjá e n'es pôbres.

Diuen qu'es mal son burañes
y es còse que jô no crec;
es mal es... no tenir pésses
ni céntims de quevellet.

J. Tèquine.

CUNSECUENCIES D'UNE REBIADE

E purquetjades un díe
En Juan Pique sen va enar;
Y exí qu' ellá va erribar,
Después de dad es bòn díe,
Se coe li van penjar.

Se jént, heventó edvertit,
E riurer va cumensar;
Y éll, no pudentó eguntar,
Enfedad va duná un crit,
Qui e tutòm va fér quellar.

Une jove molt resòlte
Se va exicá y li va dí:
Enauvutnos prést d' equí
Y no turneu altre vòlte
Si per cridá heu de vení.

En Juan s' en va ressentir;
Y pusantse bé es quepéll
Alse totdune es pestéll
Y e nes querré va surtir
De curréns, fént es quemell.

Tan deveres va vulé
per es querré queminar,
qu'en còduls va trupissar

y va cáurer, tan de ple,
qu' esmurtid se va quedár.

Dos pejesus, qui el van vèurer,
ejud bax de se cére,
van ená e du une civere;
y pusad demunt, se van crèurer
qu' escurxaue une guetére.

E ca séue el van dexar
cutlucad demunt es llit;
y cuant se dône y va enár
li hevie fuit s'esperit
y bén fret el va trubar.

Méntres qu' essó sutseie,
ellá de ses purquetjades
deen moltes bejenades
y reinaue s'elegrie,
fént ses dónes subersades.

En Juan, el van enterrar
y evuy ningú sen recôrde
d'equell beneit trôs de corde,
qui éll metéx se va metar,
si bé tal còse no ecôrde.

POC-CERVÉLL.

VERITATS COM E TÉMPLES

De dins un còdul redó
vatj trèurer cinc mil diemants,
sèt cénts quintás de cutó,
once mônjes, un rectó
y dotze millons de guants.
qui tenien ufegó.

Un die vatj veure un ral
qui es menjáve une pesete,
une bale d'escupete
vestide de general,
es Cos Nou y es Dresenal
qui perxauen se Viñete.

Póque Tudòse

CORRESPONDÈNCIE

A. D. R. M. S. (Mehó). «No pôd ená ni en rôdes.» Essó es es títul des seu erticle, ¿eh? Pués no pudie trubarló milló, perque de tan dulént qu'és no pod *ená* côm diu vustê metéx.

Sr. D. J. B. (Eleó). P'es currèu de evuy surten es nombres demenads.

A D. R. *Fuet*. (Ciutedélla.) ¡Per emor de Deu, señó! Si insertasim s'erticle que mus envíe cuntestant é n'es *Vigie Quetòlic*, ¿ehont anavem é perar? Surtiriam de s'ubjecte que mus vam prupusar.

A P. *Espinachs*. (Mehó). Se séue puesie es tan verde côm es séu sobrenôm. Sént dirlí que no le pug pusar, no tan sòls pes séu culó sino perque no vé firmade.

Per se Redecció,

J. TÉQUINE.

Xerades y endevinays

Sulució é s'endevinay de s'enterior nombre.

BARRANC D' ALGENDÁ

XERADE

Une nôte es se *primére*;
se *segóne* tembé u es;
y en trèuen còse de pes,
de se *segóne* y *tercére*.

Se *dues* y se *primére*
es vulátil quernissé:
si repetim se *tercére*
nóm de dône pudem fé.

Mes per equebá diré
(y después d'essó me call),
qu' hau d'emprá lléne ó metall
si es *tot* vuleu trèurer bé.

J. C.

(*Se sulució e nes procsim nombre.*)

Imprénte de B. Fábregues, Querré Nou, 25.